List 43.4 Tečaj LV.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 29. oktobra 1897.

Politiški oddelek.

Ad absurdum.

V državnem zboru je zavladal popoln kaos. Nemški poslanci razgrajajo in divjajo in vsled tega je zaustavljeno vse parlamentarno delovanje. Davkoplačevalec, kateri s tako težavo plačuje davke in davščine, se pač začudi, ko izve, kako draga je ta komedija, katera se zdaj že toliko časa igra v državnem zboru. Lepo okroglo svoto sedemtisoč goldinarjev velja državni zbor na dan, zapravilo se je torej že nad milijon gold. odkar so nemški poslanci začeli obstrukcijo, ne da bi bil državni zbor v tem količkaj storil.

Minolo zasedanje je vlada meseca junija zaključila, ker so Nemci s svojim, obstrukcija imenovanim prostaškim rogoviljenjem onemogočili vsako delovanje, vlada se je nadejala, da se čez poletje poleže umetno narejena razburjenost radi jezikovnih naredb, da na jesen najde poslanski zbornici novo konstelacijo in tudi novo parlamentarno večino, s katero jej bodo lahko dognati obnovitev pogodbe z Ogersko in kar je druzih važnih nalog, katere ima izpolniti.

Ta nadeja se ni izpolnila. Ko se je pred dobrim mesecem otvorilo novo zasedanje, začel se je iz nova dirindaj nemške obstrukcije. Desnica se ni udala Badenijevemu pritisku in ni hotela medse vzprejeti nemških veleposestnikov, Nemci pa se tudi niso dali ugnati niti s prijaznimi besedami, niti z grožnjami, ampak razgrajajo veselo naprej, čedalje viharnejše, hoteč na ta način razgnati desnico in strmoglaviti ministerstvo.

Nemci upajo, da dosežejo svoj namen, ako preprečijo vzprejetje provizorne nagodbe z Ogersko in provizornega proračuna. Njih mnenje je, da mora Badenijevo ministerstvo odstopiti, ako se izkaže, da ni zamoglo niti najvažnejših nalog rešiti, niti tacih, od katerih je odvisno pravilno upravljanje države, deloma celo državnopravni položaj.

Desnica je že opetovano pozivljala ministerskega predsednika, naj naredi konec škandalom v državnem zboru in naj s pomočjo posebne cesarske naredbe oktroira nov državnozborski opravilnik. Desnica meni, da vlada to lahko stori, dočim pravi Badeni, da naj desnica sama izvrši tako premembo, kakršna se jej zdi potrebna, kar pa radi obstrukcije nije mogoče, saj bi pri rednem razpravljanju in sklepanju o premembi opravilnika lahko opozicija zavlekla obravnave za mnogo mesecev.

Vlada gleda dogodbe v parlamentu s čudovito ravnodušnostjo, prav, kakor da je nič ne brigajo. Poteguje se samo za to, da bi jej večina votirala provizorno podaljšanje nagodbe z Ogerko, ker brez tega ne more izhajati ali vsaj jako težko, za vse drugo pa se kar nič ne meni. Mirno opazuje divje rogoviljenje nemških strank, mirno gleda apatično ravnanje desnice, s katero se glede oglašenih postulatov še sedaj neče dogovarjati, čeprav ve, da jej sicer stranke desnice ne bodo votirale nagodbenega prozizorija.

Kaj namerava vlada na ta način doseči? To je vprašanje, na katero pač še ne ve nihče odgovoriti pozitivno. Toda očitno je, da mora imeti grof Badeni jasen načrt za svoje bodoče ravnanje, saj bi sicer v interesu države nikakor ne mogel gledati ravnodušno razmere v parlamentu.

O Badenijevih namerah se razširjajo najrazličnejše kombinacije, ali najverjetnejša je, da je ministerski predsednik prišel do prepričanja, da se z opozicijo sploh ne da doseči porazumljenje. Zategadelj pa hoče, naj divjajo nemške stranke i nadalje, da prodere v najširše kroge prebivalstva mnenje, da z nemškimi opozicijonalnimi strankami sploh ni za izhajati, da so one nasprotnice vsakega rednega in resnega dela. Badeni hoče obstrukcijo izpeljati ad absurdum, in ko to doseže, razpusti parlament in razpiše nove volitve.

Mogoča je še druga eventuvalnost. Po nekaterih listih se govori, da misli Badeni, če pride obstrukcija ad absurdum, s pomočjo cesarske naredbe razveljaviti sedanji državnozborski volilni red in oktroirati nov, a

najverjetnejša je kombinacija, da hoče Badeni ves parlamentarizem speljati ad absurdum in po votiranju nagodbenega provizorija upeljati absolutizem.

Stvar se odloči v petek, kateri dan se vrne cesar iz Budimpešte na Dunaj, Na vsak način pa igra grof Badeni nevarno igro in kdo ve, če naposled njegovi naklepi ne speljejo ad absurdum — njegovega sistema.

Politični pregled.

Državni zbor. — Na zadnjih sejah je v zbornici vladal najlepši mir. Na razpravi je bil predlog, naj se ministerstvo obtoži radi dogodbe v Hebu. Govorilo se je o tem in onem, a govornikov ni motil nihče, nihče ni razbijal, nihče razgrajal. Predsedništvo je bilo izposlovalo, da se je sklenil kompromis mej večino in opozicijo. Ta kompromis je veljal do srede; v sredo, ko je prišel na razpravo tretji predlog, naj se ministerstvo obtoži, se je zopet začel obstrukcijonistični dirindaj, predsednik dr. Kathrein pa je bil dan poprej odstopil.

Budgetni odsek se je minulo soboto jel posvetovati o vladni predlogi glede dovolitve državne podpore vsled nim ponesrečenim krajem, ter se pe'al s poročilom budgetnega pododseka katero je predložil in pojasnil poročevalec posl. Janda. — Ker nam sklepi pododseka znani, je le na kratko omeniti debate v prvi odsekovi seji. Posl. vitez Abrahamowicz se pritožuje, da je Galiciji v primeri s škodo odmerjena premajhna svota, torej naj se podpora še bolj zviša, posl. Pacak je za sedaj zadovoljen s predlagano svoto, zahteva pa, da se dovolijo vsem krajem, ki so trpeli vsled zadnje povodnji, brezobrestna posolila. Schlesinger opisuje škodo v Nižji Avstriji, Kaiser zahteva brezobrestnega posojila za Šlezijo in naznani v tem oziru poseben predlog, mej tem ko posl. Lupul pogreša večje podpore za bukevinske kraje. Oglasil se je tudi član Daszynski ter izjavil, da so predlagane podpore premajhne in bi se s socijalno-političnega stališča bolje imenovale miloščine. Za njim opisuje še posl. Baumgartner škodo v Gorenji Avstriji, koder je izmej 500 občin do 300 oškodovanih. Finančni minister je zagovarjal vladno predlogo popolno v istem smislu, kot v pododseku, da je namreč namen te akcije, pomagati le onim ponesrečencem, ki si sami prav nič ne morejo pomagati. Nato so govorili še dr. Fornier, Mauthner in Lewicki, ki so vsi zahtevali, da se zviša nameravana podpora, ter opisovali škodo vsak v svojem okraju. — Kranjski zastopnik dr. Krek je v daljšem govoru opisaval veliko bedo v dolenjskih okrajih Kočevje, Črnomelj, Krško in Litija in konečno predlagal v pododseku soglasno vsprejeto in nam že znano resolucijo, v kateri zahteva, naj nakloni vladi kako pomoč vsaj delavcem v državnih podjetjih. Na željo posl. dr. Gregorčiča opisuje govornik tudi bedo v Primorju in predlaga resolucijo, v kateri se vlada pozivlja, naj spopolni svoje poizvedbe o škodah v Istri, Trstu in Gorici ter naj priskoči na pomoč bednim prebivalcem ne samo s podporo za živila in semena, marveč dovoli tudi zadostno podporo za občekoristna javna poslopja, urejevanje hudournikov in rek, ki naj se izvede brez odloga, in konečno kar najpreje zagotovi gradnjo ozkotirne lokalne železnice Trst-Poreč-Kanfanar. K sklepu sta še govorila vladni zastopnik dr. Roža in posl. Rutowski, poročevalec Janda pa je v sklepnem govoru ovrgel nekaj trditev glede poročila samega ter predlagal, da se preide v nadrobno razpravo. Ker pa odsek ni bil več sklepčen, se je morala seja ob $^1/_2$4 uri zaključiti tn se je nadaljevala dopoludne ob 11 uri.

Posl grof Alfred Coronini se je izjavil dopisniku „Budap. Tagblatta“, da se slovanska kršč. narodna zveza glede provizorija še ni končno domenila, kakšno stališče hoče zavzeti ter dejal: „Kdor meni, da bo naša stranka vladi sledila čez drn in strn ter jednostavno votirala vse vladne predloge, se zelo moti. Naše stališče nasproti vladi in večini še ni pojasnjeno in pred vsem mora vlada izpolniti naše opravičene zahteve, predno se sploh more govoriti o podpori nagodbenega provizorija z naše strani. Sedaj je to vprašanje še do cela nerešeno. Naše zahteve, pravi grof Coronini nadalje, so kulturne in materijalne narave, in naša stranka dela z vso silo na to, da za vselej preneha dosedaj navadno protežiranje Italijanov v Primorju in se končno izpolnijo opravičene zahteve tam živečih in veliko večino tvorečih Slovanov. Nadejamo se, da vlada ne bo gluha napram tem željam, kajti le od izizpolnitve teh želja je odvisno, kako stališče bodemo zavzemali v prihodnjem vročem strankarskem boju Upamo in pričakujemo, da vstreže vlada našim opravičenim zahtevam. Res je, da vprašanje glede nagodbenega provizorija ni v najboljšem stadiju, toda to je stvar vlade, ki naj dobro presodi posledice, katere bi morale nastopiti, ako se provizorij ne reši pravočasno. Ker pa menim, da je grof Badeni popolnoma na jasnem glede državnopravnih, političnih in gospodarskih posledic, tedaj tudi upam, da se bo končno našla pot iz sedanjega resnega in zelo težavnega stališča“.

Parlamentarni položaj se v zadnjih dveh dneh ni prav nič zboljšal, marveč obratno še več ali manj poslabšal. Najvažnejša novica poslednjega časa obstoji v tem, da baron Dipauli ni mogel dobiti zagotovila, da pride njegov predlog pravočasno v razpravo. O vspehu pogajanj mej desnico in levico. ki so se razbila, objavlja „Vaterland“ nastopi komunike: Poslanec baron Dipauli se je po posredovanju ustavovernega veleposestva jel pogajati z obstrukcijskimi strankami, da bi omogočil razpravo o svojem predlogu neposredno po predlogih o ministerski zatožnici. Po njegovem prizadevanju so se pričela pogajanja, ki so merila na to, naj bi se ob jednem razpravljalo o ostalih jezikovnih predlogih. Ker so pa nekatere stranke večine, posebno pa katoliška ljudska stranka, zahtevale, da zavisi od rešitve tega vprašanja rešitev nagodbenega provizorija, niso imela pogajanja nikakega vspeha. — S tem se je toraj izjalovil poslednji poskus za sporazumljenje mej desnico in levico in toraj v tem ozira ni nade na nikako zboljšanje. Glede razmerja mej vlado in desnico pa tudi še nimamo nikakih gotovostij. Liberalna glasila sicer bobnajo v svet, da je grof Badeni moral vsaj deloma ustreči zahtevam desnice, ker so se nenadoma prekinila pogajanja mej vlado in desnico, in da je sedaj bojda napočil trenutek, ko se poda desnica v boj za vlado in njene zahteve. Ta vest pa sloni najbrže na golih kombinacijah, kajti kolikor je dosedaj znano, grof Badeni ni dal dosedaj še nikakega določnega odgovora. Tudi kriza najbrže preje ne bo rešena, dokler ne pride cesar iz Budimpešte, kar se zgodi še le prihodnji petek, in so bile torej vesti, iz katerih smo posneli zadnje poročilo, neresnične. Še le tedaj bo grof Badeni poročal o postulatih desnice in dobil potrebna navodila. Kako se kriza konča, je seveda danes ravno toliko gotovo, kakor pred začetkom zasedanja.

Avstrijsko državno uradništvo, zlasti na Zgorenjem Štajerskem, Solnograškem in Nižje-avstrijskem, hoče prirediti na Dunaju velik shod zaupnih mož, na katerem bodo zastopana kolikor mogoče vsa uradniška društva V raznih krajih so imeli državni uradniki že resna posvetovanja glede programa velikega dunajskega shoda. Nekatera društva so za to, da se izvoli na shodu zaupnikov deputacija, ki pojde v avdijenco k cesarju, da mu razloži željo vseh avstrijskih drž. uradnikov, naj se regulacija plač izvrši nemudoma. Razen tega hočejo poslati ministerstvu spomenico v istem smislu. Splošno vlada mej uradniki mnenje, da le skupno postopanje vseh uradniških društev kaj doseže. V Solnogradu so se uradniki pritoževali zlasti zoper triprocentno odtegnitev za penzijo. Parlament je pritrdil vladi tedaj le zato, ker je ministerstvo obljubilo, da se itak ne bo dolgo odtegalo, ker se plače uravnajo

prav kmalu. Sedaj pa vlada ne izpolni svoje obljube, odneha pa vendar le.

Nemški socijalistični poslanec Grillenberger je minuli torek nenadoma umrl. Isti dan dopoludne je imel še v poslanski zbornici skoro dve uri trajajoč govor, v katerem je napadal vlado in svoje nasprotnike Proti koncu govora, ko je bil ravno najbolj razburjen, ga je zadela kap in prenesti so ga morali v bolnišnico, kjer je v malo trenotkih umrl. Grillenberger je bil po svojem poklicu ključar, l. 1881 pa ga je poslalo mesto Nürnberg v drž. zbor, kateremu je pripadal do zadnjega. Ako povemo, da je ž njim nemška soc. dem. strauka izgubila jednega najbolj nadarjenih svojih voditeljev, smo dovolj označili njegov značaj.

Za varstvo Armencev. Velevlasti so že večkrat pozvale visoko porto, naj kaj ukrene za varstvo Armencev v turških pokrajinah in mestih. Napetost mej katoliškimi Armenci in mej Turki je vedno velika, in vsak hip morejo nastati nova klanja. Ker se pa porta za vse pozive velevlastij ni skoraj nič zmenila, so se obrnile sedaj nekatere vlade do sultana z odločnim pozivom, naj izda takoj kake varstvene naredbe za Armence, ker za vsak nov čin mahomedanskega barbarstva bo zahtevala Evropa resnega računa. Mnogo ta poziv ne bo pomagal, vsekakor pa ne ostane brez verske koristi.

General Weyler se napoti prve dni prihodnjega meseca v Španijo. Kaj ga tako dolgo zadržuje na otoku Kubi, kjer nima sedaj nobenega posla, ko je prevzel vodstvo guvernerjev namestnik, ni znano. Govori se, da bi rad postal guverner na balearskih otokih, toda ta želja se mu težko spolni, kajti preveč je padel v nemilost pri sedanjem kabinetu, ki bi mu najraje obesil kako kazen za mnogovrstne prestopke, katerih ga dolže izza njegovega paševanja na Kubi. Toda, akoravno ga sedanja Sagastova vlada popolno prezre, bo še vender lahko živel brez skrbi, kajti ako so le deloma resnična poročila raznih listov o njegovem poslovanju na Kubi, si je lahko pridobil toliko drobiža, da mu skrb za življenje ne bo belila glave.

Obrtnija.

K obrtni politiki 18. veka.

Spisal Jos. Apih.

(Dalje.)

Iz teh poročil grajščinskih gosposk so dež. odborniki sklepali, da so v celem okrožju od Vrhnike do Ajdovščine od pamtiveka naseljeni črevljarji in usnjarji, ki ondi, kjer bivajo, izdelujejo kmetsko blago in je doma in po javnih sejmih brez ovire spečavajo. Tu in tam imajo celo pismene pravice do tega obrta. Cerkničanje pa bi jih radi zatrli, ali pa jih priklopili k svoji zadrugi. Zatreti pa jih ne gre, „kajti to bi bilo proti občnemu blagostanju, ker bi ne moglo ostati toliko krajev in vasij brez svojih (kmetskih) črevljarjev in usnjarjev, zavisni pa bi postali potem od milosti Cerkničanov tako gledé dela (respectu der unanständigen Arbeit), kakor gledé previsokih cen“. Če pa bi se morali oni rokodelci vpisati v cirkniško zadrugo, bi to imelo posledico, da bi si marsikateri revni kmet in podložnik ne prislužil potrebne priskupščine in bi si toraj ne mogel opomoči, tisti pa, ki so se že prikupili, bi se pa med sabo zmenili, da bi podražili svoje izdelke in s takimi in enakimi zlorabami tlačili vse kmetsko ljudstvo“. Cerkniškim črevljarjem in usnjarjem tudi ne gre dajati izključne pravice, tržiti po vsem Notranjskem in prepovedati semnje vsem ostalim rokodelcem teh vrst. Tak privilegij bi nasprotoval „naravi sejmov, slehernemu pristopnih, nasprotoval bi besedilu zadružnih svobodščin in dobri kupčiji in bi jako oškodoval cesarske mitnice“. Iz teh razlogov naj se potrdijo Cirkničanjem samo tiste pravice, katere dejanski že imajo, druge zahteve pa naj se jim odbijejo. Tako se je tudi zgodilo.

Ta cirkniška pravda je tipična slika teženj rokodelskih zadrug in obrtno-političnega in narodno-gospodarskega stališča naših gosposk in oblastnij v 18. veku.

Slično pravdo nahajamo na Gorenjskem, v Loki.

Loška zadruga črevljarjev in usnjarjev je imela svoboščine iz l. 1551.; 1756. l. pa je tudi prosila potrjenja svojih pravil, tožeč, da ji delajo kranjski črevljarji in usnjarji s svojimi novimi svoboščinami mnogo kvara, češ, da segajo v okrožje loške zadruge. Vročujoč prošnjo loškemu oskrbniku, je prosil mestni sodnik, da naj se okrožje loške zadruge razširi od jedne milje na dve milji okrog Loke. To zahtevo je zagovarjal oskrbnik, rekoč, da bi potem spadal ves teritorij loške grajščine pod loško zadrugo; ne upirali bi se kmetski črevljarji, ne kratile bi se nikomur pravice, pač pa bi se postavile meje vedno bolj v loško okrožje silečim kranjskim zadrugam. Temu tudi ni ugovarjal oskrbnik na Goričah s pogojem, da se ne žalijo svoboščine črevljarjev in usnjarjev, podložnih goriški grajščini.

Drugače pa so to zahtevo motrili deželni odborniki. Odločno so se ji uprli, češ, da se ne sme zatirati kmetskih rokodelcev, branèč jim zaslužek, s katerim plačujejo odkupnino oziroma prikupnino. Večina kmetskih rokodelcev bi prišla na nič, ostali pa bi se med sabo dogovarjali za visoke cene in ž njimi drli narod. Brez kmetskih usnjarjev in črevljarjev ne morejo ostati vasi, kajti mestni rokodelci bi kmetom ne delali primernega obuvala, pač pa bi zahtevali visoko ceno, dočim izdelujejo kmetski črevljarji zgolj obuvalo za kmetsko rabo in s tem nikakor ne delajo konkurence loškim črevljarjem.

Tudi tu so odborniki dosegli, da se je ugodilo Ločanom samo v toliko, da se jo prepovedalo „šušmarjem“, bivati jedno miljo okrog Loke.

Nič boljšega uspeha niso dnsegli črevljarji in usnjarji novomeški. Tridesetorica jih je vložila prošnjo za potrditev novih, a nekaj izpremenjenih pravil, želèč, da se priklopijo njih zadrugi vsi kraji tri milje okrog Novega Mesta, celò Črnomelj, Metlika, Kostanjevica, Krško, Rateče, Mokronog, Št. Rupert, Mirna, Trebnje, Žužemberg, Toplice, Raka, Št. Jarnej, Škocijan, Sv. Križ, Semič, Ribnica in Kočevje. V vseh teh krajih naj se prisilijo črevljarji in usnjarji, da se vpišejo v novomeško zadrugo, kajti tam so silno mnogi „Fuscher, Stöhrer und Frötter, welche das Handwerk einer vom andern abgefuschet,“ ki se pa niso priučili pri izučenom mojstru, „muss aber

das Brod vor dem Maule wegschneiden". Na ta način morajo vsi „pošteni" mojstri prijeti za beraško palico, kakor se je dvema mojstroma že pripetilo. Mnogo škodujejo kmetski črevljarji-šušmarji novomeškim rokodelcem s tem, da jim prekupujejo kože, katerih potem nedostaje domačinom, ki jih morajo drago plačevati. Isto tako prekupujejo na kmetih ježice kar na debelo in jih izvažajo celò preko deželnih mej, dočim si jih novomeški usnjarji komaj za drag denar morejo nabaviti. Ti kmetski šušmarji lahko cenó delajo, ker cenó živé in cenó vse nakupijo: surove kože, drva, apno, ježice in čreslo, dočim mestni rokodelci zaradi previsokih deželnih naklad komaj izhajajo. Zato peša zadruga. Razen tega je zadrugo pred tremi leti osleparil (dolose ausgefackelt) neki poštenjakovič za več nego 270 gld., češ, da pojde na Dunaj in bo ondi dognal, da se zadružne svoboščine znova potrdijo, pa jo je popihal z denarjem in vsemi listinami in pogodbami vred; zdaj pa ni več ni sluha ni duha po njem.

Mestni sodnik in svetovalstvo sta zagovarjala zahtevo zadruge gledé razširjenja zadružnega okrožja. Prosila sta, da naj se prepove prekupovanje ježic po kmetih, dokler jih niso domači usnjarji dosti nakupili, in odloči naj se, da mora mesar surove teletine in goveje kože takoj samo usnjarjem prodajati, tako da bi jih ne smel niti mesar mesarju prodajati. Ker bi pa potem utegnili usnjarji mesarjem za kože ponujati slepo ceno, naj se pooblasti mestna gosposka, da določi primerno ceno.

Ne vemo sicer, kako so se izjavile o teh zahtevah višje instancije, gotovo pa se niso nič kaj strinjale z zadrugo in mestnim starešinstvom, kajti v novih svoboščinah ni sledú, da bi bila cesarica ugodila željam novomeških črevljarjev in usnjarjev v navedenih točkah.

Dolenjski črevljarji in usnarji torej niso prišli pod oblast novomeškim tekmecem, marveč so izposlovali dotični rokodelci v Kostanjevici, Ribnici, Žužemberku in na Krškem s pomočjo svojih gosposk in dež. odbornikov pri vladi odobrenje svojih starih svoboščin, katere so jim jamčile na jedni strani nezavisnost od Novomeščanov, na drugi strani pa jim obnovile pravico, da smejo zatreti šušmarstvo okrog navedenih krajev.

Kostanjeviška črevljarsko-usnjarska zadruga je imela svoboščine iz l. 1709., pa so ji tudi mnogo preglavice delali šušmarji v okolici (proti Krškemu, Škocijanu, Beli Cerkvi in Mokricam); zato so se tudi potegnili za svoje koristi, Stiški opat ni ugovarjal. Lastnik Šrajberskega Turna, grof Aleksander Inocenec Auersperg, pa je opozoril na prepir med kostanjeviškimi in krškimi rokodelci. Oni zahtevajo za-se vse kraje do Krškega, ti pa nasprotno hočejo imeti privilegij do Kostanjevice. Zahteval je torej, da naj se ne silijo njegovi grajščini podložni črevljarji, da bi se vpisali v zadrugo kostanjeviško, ako so se že vkupili v krško zadrugo; v obče pa naj se k zadrugi prisilijo sam tisti podložniki, ki nimajo nič posesti in samo od rokodelstva živé, ne pa oni, ki so pravo za pravo kmetje in samo v drugi vrsti črevljarji, ker samo po zimi ali zgolj iz prijaznosti kdaj sosedu zakrpajo škornje.

Deželni odborniki bi se ne bili protivili prošnji kostanjeviških črevljarjev in usnjarjev, „ako bi ti ne bili nameravali natvesti drugim rokodelcem nedopustnih denarnih bremen in zatreti kmetske neobhodno potrebne črevljarje in usnjarje. To pa bi prouzročilo mnogovrstnih neprilik, povod bi bil draginji in preobloženju kmetskega ljudstva, in potem se je bati, da bi se zmanjšala davščina". Zato naj se potrdijo svoboščine samo z dostavkom, da naj se varujejo dosedanje pravice, in se niti ne dela kvar ljudstvu na kmetih, niti ne zmanjša „kontribucijonal". Nove svoboščine določujejo v istini, da ni trpeti šušmarjev notri do Krškega, do Škocijana, Bele Cerkve, Preseka in Mokric; kdor se v teh krajih ne vpiše v kostanjeviško zadrugo, naj se po gosposki iztira — izvzeti so le črevljarji in usnjarji, ki tam že več let izvršujejo svoje rokodelstvo. (18. listop. 1757.)

Koj potem so zahtevali krški črevljarji in usnjarji odobritev svojih svoboščin, in sicer z dostavkom, da se zatare šušmarstvo po vaséh. A odborniki so se temu uprli, češ, da kmetski črevljarji z izdelovanjem kmetskega blaga itak ne delajo konkurence meščanskim rokodelcem, in pa da tudi ne gre toliko rokodelcev z ženami in otroki pognati v beraštvo. Saj so itak reveži, komaj se živijo s svojim rokodelstvom, od katerega plačujejo kontribucijo. Ali se mar zavežejo krški zadrugarji, da bodo pokrili primanjkljaj pri kontribuciji? — Ti so pa tudi hoteli razširiti svojo zadrugo do potoka Mirne in ji podvreči Rateče in Mokronog. To je tudi nedopustljivo, pravijo odborniki, dokler se ne določi prispevek rateških in mokronoških črevljarjev in usnjarjev, ki so stanovalci cesarskih trgov in so že vsled svojega rokodelstva obdačeni. Sploh pa naj imajo rokodelci slehernega mesta svojo posebno zadrugo; zato je tudi prav, da krški črevljarji in usnjarji niso zavisni od kostanjeviške zadruge.

Jednako so odborniki pobijali zahtevo novomeških črevljarjev in usnjarjev, da se ondotni zadrugi priklopi zadruga kočevsko-žužemberško-topliška: Kam bi ti rokodelci prišli, ako bi morali hoditi 5 do 8 ur daleč v Novo Mesto, tja plačevati prispevke in zanemarjati svoja poljska dela? Obubožati bi morali vsi, in kdo bi plačevati potem njihove davščine! Zato je treba sebične nakane Novomeščanov odločno zavrniti in jim prepustiti samo dosedanje meje. Odborniki so bili tu v soglasju z nadzornikom Auerspergovih posestev, ki se je potegnil za nemške Kočevce, za trg Žužemkerk in „tabor" Toplice; tem krajem, bivšim trdnjavam zoper Turke, so podelili knezi zadružne listine, da bi jih odškodili za žrtve na blagu in krvi. Od Novomeščanov so blli vedno nezavisni, ti pa „bi zdaj radi obogateli s potom onih revežov", saj se že bahajo, da jim bodo morali plačati do 30 gld. prikupnine in po 2 gld. letnega prispevka, ir da bodo morali prihajati v Novnmesto v kvatrih in o sv. Resnjem Telesu.

Vlada je potrdila samostalno zadrugo žuzemberško, obsezajočo eudi Kočevje in Toplice, l. 1760.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Nacijonalna ekonomija in kmetijstvo.

(Dalje.)

Očrtali smo kar možno na kratko položaj kmetijskih delavcev. Iz tega je razvidno, da so reforme nujno potrebne, mogoče so sevede le deloma. Kmetijski delavci radi svoje nezadostne omike, radi tega, ker so raztreseni vsaksebi in pa radi svoje gospodarske odvisnosti od delodajalcev doslej niso bili v stanu, storiti kaj za izboljšanje svojega položaja. Reformatoričnı predlogi, kar jih je bilo doslej sproženih v izboljšanje položaja kmetijskih delavcev, se nanašajo največ na kmetijske delavce v tac'h krajih, koder delavci niso mali posestniki.

Skrb za izboljšanje nravnosti in povzdigo omike kmetijskih delavcev mora hoditi roko v roki s prizadevanjem, izboljšati njih materijelni položaj, ker jedno ni možno brez druzega.

Najvažnejša in najizvrstnejša sredstva za povzdigo omike in nravnosti so šole. Njih upliv je toliko večji, čim bolj je otrokom obisk olajšan, čim bolj se pazi na reden šolski obisk in čim manj se otroci v šolskih letih izkoriščajo za kmetijska opravila. Koder delajo ženske — in to je skoro povsod — tam so velike važnosti tudi otroški vrtci. Jako koristne so tudi nadaljevalne šole za odraslo mladino, povrh pa je skrbeti za ljudske knjižnice in če možno tudi za poučna predavanja.

V materijelnem oziru naj se skrbi za delavca poglavitno na ta način, da se mu odkaže zdravo, prostorno stanovanje, de se mu z ustanovitvijo konsumnih društev omogočajo nakupovanje potrebnih rečij kar najceneje mogoče, da se delo akordira in da se uvede zavarovanje za slučaj bolezni, nezgode in za invaliditet.

Kako si kmetijski delodajalci mislijo, da bi bilo kmetijskim delavcem pomagati, kažejo sklepi l. 1872. vršivšega se posvetovanja pruskih kmetijskih delodajalcev. Naj podamo kratko vsebino teh sklepov. Shod delodajalcev se je izrekel tako-le:

1. Dasi so matere najboljšo vzgojiteljice svojih otrok, kaže vender kjer je mogoče ustanoviti otroške vrtce; 2. Ustanoviti je nove ljudske šole povsod, kjer je za to dovolj otrok.; 3. Za odrasle otroke naj se ustanove nadaljevalne šole; 4. Delodajalec dajaj kot oče in soprog svojim delavcem dober izgled in jih navajaj na ta način na uravnost in na rodbinsko življenje; 5. Nedeljsko delo naj se povsod odpravi; 6. Delavcem je dajati priliko, da eventuvalno, če se posestniki, v delavnikih opravijo svoja kmetijska in domača dela; 7. Skrketi je, da žene kmetijskih delavcev morejo opravljati svoja domača dela. 8. Delodajalec mora svoje posle vzgajati in jih po možno izobraževati ter se jim izkazovati kot dobrohoten prijatelj; 9. Duhovniki in učitelji naj skrbijo za povzdigo omike, v kateri namen naj se tudi ustanové ljudske knjižnice; 10. Delodajalci naj skrbe, za primerna stanovanja svojih delavcev; 11. Delavski čas naj se primerno skrajša, ker je to potrebno za materijelno, duševno iu nravno povzdigo kmetijskih dolavcev. To je tudi v interesu naroda in države in radi tega je potrebno, da se uvede normalni delavnik, toda kmetijskim razmeram in opravilom potrebno; 12. Otroke kar možno malo rabiti za kmetijska opravila, sosebno ne, ako bi morali radi opravil zamuditi šolo; 13. Akordna plača pospešuje marljivost delavcev in zajamčuje delavcu z rastočo produkcijo primerno zvišajoče se dohodke. dočim mora stalna mezda biti odmerjena tako, da zadostuje za življenje delavske rodbine; 14. Mezda bodi izplačana vsaj deloma v gotovini in deloma v naturalijah; 15. Ustanove naj se konsumna društva, da si morejo delavci gotove potrebne reči, katerih ne prideljujejo, kupiti kar mogočo po ceni; 16. Ustanove naj se na podlagi vzajemnosti ustanovljene zavarovalnice proti izgubi pri živini; 17. Gleda naj se, da si vsak delavec vsaj nekaj sveta pridobi in da postane posestnik.

Tudi Slovenci bodemo morali uvaževati nagibe, kateri govore za to, da se izboljša položaj kmetijskih delavcev. Sicer se nam ni brigati za naše veleposestvo ali tudi manjši in mali posestniki so vezani na delavce in na posle, katerih zdaj vse več primankuje največ zategadelj, ker je materijelno stanje kmetijskega delavca ali posla tako slabo, da tako nobenega druzega delavca ne.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Sreča.

(Čarobna pripovedka. Češki spisal Julij Zeyer.)

(Konec.)

„Oh“, rekel je oče, „zakaj sem moral doživeti na svojem otroku, da prav dam progovoru, le dvoji ljudje da so dobri na svetu, namreč mrtvi in oni, ki še niso rojeni. O, da bi bil ti eden izmej prvih ali drugih!“

Molčal sem dalje.

„Moreš ti tajiti“, rekel je mandarin, „da si padel v mrežo nesramne kurtizane?“

Tu sem zrastel.

„Govorite sè spoštovanjem o onej, katero ljubim in katera je moja žena,“ rekel sem. „Vedi, mandarin Panju, da sramotiš lastno sorodnico.“

„Ali noriš? Govoriš li v vročici?“ vprašal je Panju.

„Govorim trezno in resnico. Mingea je ona, katero sem ugledal prvič na tvojej strani, ko je uživala gostoljubnost v tvojej hiši.“

„Ti si izgubil pamet“, odvrnil je mandarin. Nikdar nisem slišal tega imena in nikdar nisem gostil kakoršne si koli bodi sorodnice v svojej hiši.“

„Nedostojno je tajiti resnico“, rekel sem. „Ali ni Mingea tako plemenita, da bi bila lahko biser tvojega roda? Ali ni bila takrat s teboj, tisti dan, ko si spoznal mene, ko si kupil pahljačo zánjo? Ali ni poslušala v gazovem šotoru na cvetočem otoku v tvojem vrtu mojih pesmi, takrat ko sem prvič pel pri tebi“.

„Nikoli nisem slišal pripovedovati toliko nesmisla in laži s tako drznim čelom!“

„Glej, kak lišp!“ vzkliknil je tu oče. Našel je mej govorjenjem darila Mingee v skrivališči in jih prinesel na svetlo.

„Od kod imaš te redke starine, te dragocene rokopise davnih vekov?“ čudil se je mandarin in gledal resno náme. Te reči bile so zakopane v zemlji“, nadaljeval je, „to kažejo očitni sledovi. Je li mogoče, da si postal cerkven tat, izgrebši jih iz skrivališča kakega starega svetišča? Ta zločin bil bi hujši kakor tvoja prva nepremišljenost.“

Udaril sem v jok, zdelo se mi je, da me muči.

„O Mingea,“ zaklical sem, „o poslušaj, draga, kako onega ponižujejo, kogar ljubi tvoja čista duša!“

„Solze tvoje zde se mi resnične“, rekel je na to mandarin mirno. „Morebiti sem ti storil krivico; kesel bi se odkritosrčno. Pelji naju k onej devojki. Če je taka, kakor o njej bledeš, zakaj se skriva? Nihče bi se ne protivil tvojej svatbi.“

Zavriskal sem in blagoslovil mandarina za srečni obrat. Sedli smo na konje in jezdili k Mingei. Prišli smo na stezo, zagledali holmec in naposled zibajoče se breskve. Toda kedo bi popisal neizmerno moje strmenje, ko nisem našel niti nasada, niti hišice, niti „sreče v vrtu cvetočih breskev“!

Pusto, prazno bilo je okoli in okoli, le nekoliko prastarih breskev stalo je tam in v njihovej senci ležal je na pol zakopan grob. Dolgo nisem veroval svojim očem, bil sem z glavo ob deblo, da mi je tekla kri od čela, mislil sem, da imam grozno sanje in sem se hotel probuditi iz njih. Toda bila je ravno narobe: iz sanj razkošja in ljubezni probudil sem se k bolestni, obupni resničnosti. Padel sem v omotico na izkopano jamo. Ko sem se povrnil v žalostno življenje, rekel je mandarin: Poznam to mesto, vem, kedo je razpadel v prah pod to gomilo. Pred tri sto leti umrla je čudokrasna devojka od žalosti v palači carja, ker se nikdar ni ugasila žeja njene strasti. Ko je umirala, prosila je, da bi jej krog groba nasadili breskova drevesa, simbole ljubezni in pomladi, hotela je, da bi zvezde njihovih cvetov leto za letom dežile na njeno jamo. Zgodilo se je, kakor je želela in ljudstvo je iz sačutja venčalo drago rušo, pod katero je našla mir. „V grobu je mir in mir je sreča“, govorili so in zaradi tega imenovali so to mesto „Sreča v vrtu cvetočih breskev“... O nesrečai mladenič, ljubil si duh! Sè spoznanjem te resnice zgubi se v nič, a pokoj tvoje duše zgine z njim! . . .“

Povrnili smo se domov. Oče in mandarin tolažila sta me po možnosti, bil sem trd ko skala. Panju pregledal je darove v skrinjici, katero sem dobil v spomin na prvo noč v vrtu cvetočih breskev, in je vzkliknil začudeno: „Glej, tu so vrezane besede; ali znaš brati to staro pisavo?“

Pristopil sem in bral, česar do sedaj še nisem bil zapazil: „Ta lišp polagam na grob nesrečne Mingee, na katero sem bil pozabil v življenji . . .“ Podpisa užé ni bilo možno razločiti. Bil je najbrže cesarjev . . .

Kaj se je z menoj dalje godilo, ne vem; toda to vem, da dolgo nisem preživel svoje zmote, da sem poginil od žalosti, ker sem obupno iskal po širnem svetu nje, a nikjer več našel!

— — — — — — — — — — — — — —

Tako je končal Umbriani. Ogenj pred nama je pogorel, ostalo ni drugega, ko kup žarečega oglja. Zunaj se je uže svitalo. Molčala sva oba. Verjel sem Umbrianiju vsako besedo, tako kakor je verjel on samemu sebi. V tem polumraku, ko je vse imelo negotove obrise, ko se je vse videlo tako tuje, zdelo se je to, kar je bilo najbolj nemogoče, ravno najbolj mogoče in resnici podobno . . .

Vzšlo je solnce, Tatarji so vstali, razgovarjali se z Umbrijanijem in vse imelo zopet vsakdanji svoj obraz na sebi. Podala sva se na pot. Dolgo nisva pregovorila, oba sva bila še v vezéh čara, ki se je izgubljal le počasi kakor umirajoč akord. Ko sem se streznil popolnoma, rekel sem svojemu sopotniku: „Povejte mi, Umbrijani, kako morete družiti ljubezen do drugih žen s takimi spomini, naj so užé fantazija ali resnica.“

„Ljubil nisem nikdar več“, odgovoril je, „niti v prejšnjej eksistenci niti v pričujočej.“

„In te španske markize? te nubske princezinje, sirske plesalke itd.?“

„Živite v občnej zmoti. Obsojate kot lahkomišljenost tako imenovano nestalnost, a ta vendar ni nič drugega kot novo in novo iskanje ideala jedine žene. Po vsakej zmoti začenja se nova mučna žeja, najti jo, ono jedino, nikdar najdeno, ono večno blizo, a nikdar prisotno! Tako se da taka ljubezen razlagati vsaj pri nekterih. Jaz sem jeden izmej teh nekterih. Iskal sem Mingee dolgo v vsakej ženi. Sedaj živim s to Ano Vasilevno, ker mi brez žene sploh živeti ni mogoče. Pri njej našel sem nekakov mir. Zakaj? Zaradi tega, da mi nikdar ne more pasti v glavo, primerjati jo z Mingeo. Pri njej zmote ni mogoča, ker nikdar ni bilo iluzije. Ana me ljubi kakor me ljubi moj pes in v tem je nekaj prikupljivega. Sodite kakor hočete. Ana je posledni član verige. Začel sem z nadzemeljsko in himero končam z živaljo. Ne mislite, da s to besedo zasramujen Ano. Vem, da Bog včasi psa bolj ljubi kakor mnogega človeka.“

Nisem odgovoril na to, a čez kratko rekel sem Umbrijaniju: „Zdi se mi, da sem bral v nekem starem

potopisu legendo, ki je imela mnogo podobnosti z vašim pripovedanjem.“

Nasmehnil se je.

„Ali hočete s tem reči, da sem vas mestifikoval? Takih legend je mnogo. Slišal sem sam v Kini, kjer sem lani iskal groba Mingee a ne našel, nekega improvisatorja v Honkongu, ki je nekaj podobnega predaval na javnem trgu. Mogoče celó, da je to lastna historija. Literati in „krasni duhovi“ so se porogljivo smijali. Ljudstvo pa je poslušalo gineno. Zakaj? Zato ker ima globokejši nazor o življenji in smrti, o ljubezni in prirodi, kakor so poprek pri tako zvanih omikancih nahaja. Vidi, da se drevo s katerega listje pada, drevo, ki umrje, na pomlad s cvetjem pokrije, zopet ljubi. Ljubezen mu je torej silnejša kakor smrt.“

„O Umbrijani,“ vzkliknil sem, „tudi jaz verujem temu koprnečemu vzdihu cvetočih prastarih breskev, ki je bil kakor duša našega denašnjega pripovedovanja. O ko bi našel le jednega čitatelja, potem ko to napišem, ki bi čital tako, kakor sem jaz poslušal vas! Toda to ni skromna želja. S čem nadomestim mu godbo vašega glasu, čar italijanskega jezika in mogočnost scenerije, ki me je ob jednem z vašo besedo vznesla v bajne loge poezije?“

Umbrijani se je nasmehnil. „No“, rekel je, „le da vas je zabavalo. Porabite to, če hočete, za tisoč in drugo noč.“

— — — — — — — — — — — — — —

Klatila sva se še nekaj časa po Krimu. Potem sva se povrnila zopet v vsakdanje življenje, kjer me je čakala trpkost in žalost. Odšel sem v Čehe ter zgubil Umbrijanija z oči. Ne vem. kod se klati, morda se snideva zopet enkrat na kakej gozdnej poti, ali v gorah, ali na stepi. Spomin nanj je záme nerazločljiv z lunino nočjo, gledajočo v kiklopovo jamo, in z belo prikaznijo Mingee, še v grobu od ljubezni koprneče! O Mingea! O ubogi prah. ki se treseš še vedno, ko pokajo pomladanski popki, ali si dosegel naposled mir, pravo „srečo v vrtu cvetočih breskev?“

Novice.

— **Osebne vesti.** Dež. inžener Ivan Vladimir Hrasky je imenovan profesorjem hidrotehnike na češkem vseučilišči v Pragi. — Sodnim tolmačem v Ljubljani je imenovan prof. Anton Laharnar. — Cesar je podelil odličnemu slovenskemu skladatelju dr. Benjaminu Ipavcu, zdravniku v Gradci, zlati zaslužni križec s krono. — Gimnazijski suplent v Ljubljani, Fran Ilešič, je bil na graškem vseučilišči promoviran doktorjem filozofije. — Živinozdravnikom v Železni Kaplji je imenovan Jos. Zanoškar. — Zdravnik v Pragi dr. Karol Wisinger je imenovan dež. okrož. zdravnikom v Planini.

— **Majhne občine velika čast!** Iz Železnikov se nam piše: Zadnje „Novice“ z dne 22. t. m, so med drugem naznanile, da je bil tukajšnji rojak, blagorodni gosp. Franc Dolenc, trgovec in obč. svetovalec v Kranji, od presvitlega Cesarja Franc Jožefa I. odlikovan zaslužnim križcem s krono. Naša Železniška občina je majhna, šteje le malo nad tisoč duš, a vendar je gosp. Dolenec že njen osmi odlikovanec. Izmed njih so žal! trije umrli, namreč: č. g. Dr. Jernej Levičnik, dekan v Šmohoru na Koroškem, ki je bil odlikovan z viteškim križem cesar Franc Jožefovega reda; g. Karol Demšar, nadučitelj in župan v Senožečah, ki je bil dekoriran z zlatnim križcem za zasluge, in nadzdravnik usmiljeni brat P. Eduard Benedičič ki se je na Španskim okol l. 1876. zaslužil srebrni zaslužni križic „de la Cavidad“. Peteri drugi odlikovanci pa se živijo, in ti so: visokorodni gosp. Anton Globočnik, pl. Sorodelski, vitez Franc Jožefovega reda; sedaj z zlatnim križicom s krono za zasluge odlikovani gosp. Frana Dolenc; učitelj g. Jos. Levičnik, odlikovan s srebrnim križcem s krono za zasluge; gosp posestnik Franc Košmelj, ki si je s svojo hrabrostjo kot narednik in častnika namestnik v Bosni l. 1878. priboril veliko srebrno svitinjo; in Andrej Verhunec (sedaj magazinér pri blagorodnem gosp. Jan. Globočnik-u), ki si je v sloveči morski bitki pri Visu l. 1866. zaslužil malo srebrno medalijo. To, menimo, je kaj izvanrednega, to je čast, z kakoršno se malokatera tudi še velika občina ponašati ne more. Pa tudi po drugi strani še Železniki ponašati zamorejo, da so imeli in deloma še imajo odlične rojake, na katere smejo biti ponosni. Proti koncu preteklega stoletja sta bila izmed njih povzdignjana v plemeniti stan: Anton Pfleger vitez Werthenavski (v. Werthenau), in Gašpar Levičnik, vitez Glomberški (v. Glomberg.) Žal, da ste te plemeniti rodbini že izumrli Anton Rfleger je bil rojen v Zg. Železnikih, sedanja h. št. 74; Levičnikova rojstna kiša ni znana. Zadnji odlikovanec te vrste visokorodni gosp, Anton Globočnik plem. Sorodolski, je dosegel to visoko dostojanstvo še le zadnja leta On živi zdaj na Dunaji. Njegova rojstna hiša je v Spod. Železnikih štev. 105. Anton Globočnik-a strokovni spisi so dobro znani v uradnih krogih; njegovi lastno sastavljeni življenjospis pa bi vtegnil vgledati luč javnosti še le po njegovi smrti, To naj vendar še dolgo nikar ne bodi!

— č —

— **Obrtna nadaljevalna šola v Ljubljani,** katera je združena z višjo realko, je — pod policijskim nadzorstvom in to vsled prošnje vodstva samega. Nemški profosorji ne morejo mej dijaki vzdrževati reda, največ ker se ž njimi ne morejo porazumeti in radi tega so poklicali na pomoč policijo Zdaj imajo mej poukom vedno policaja pri roki.

— **Narodni dom v Ljubljani.** Društvo „Narodni dom v Ljubljani“ imelo bode svoj redni letni občni zbor v sredo dne 3. novembra ob šestih zvečer v društvenih prostorih v Narodnem domu.

— **Privatno učiteljišče.** Ljubljanske Uršulinke so prosile za svoje privatno žensko učitelijišče za pravico javnosti.

— **Gospodinjska šola.** Društvo za ustanovitev in vzdrževanje gospodinjske šole v Ljubljani je imelo te dni svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen prvi odbor. Gospodinjska šola se otvori v kratkem in utegne postati velike koristi za malomeščanske in delavske rodbine.

— † **Anton Navratil.** Nekdanji dež. poslanec Anton Navratil, zasebnik v Metliki, odločil in neustrašen rodoljub, umrl je 21. t. m. v Tešanju v Bosni, kjer se je mudil pri netjaku, okrajnem predstojniku Mirku Navratilu. Pokojnik je dosegel 65 let. Umrl je vsled srčne kapi.

— **Ljubljanski telefon** združil se je z interurbano telefonsko progo in se je otvoril promet na progah Ljubljana-Dunaj, Ljubljana-Gradec, in Ljubljana-Trst dne 25. oktobra.

— **Pozor, slovenski kmetje.** V Vidmu na Laškem živeči agent Silvio Nardini razpošilja po vsem Kranjskem tiskovine, v katerih obeta zlate gradove vsem tistim, ki se izselijo v Brazilijo. Ta človek je slepar, kateri vara ljudi, da jih proda v sužnost. Gorje tistim, kateri se dajo zapeljati. Čaka jih grozna beda in strašno trpljenje.

— **Slovenske dopisnice s sliko.** V kratkem se izdado dopisnice, ki bodo imele na čelu glavo Frana Prešerna, sliko Prešernove rojstne hiše. Gospa Skrinjarieva v Trstu je izdala dopisnice s sliko I. Nabrgoja, Miramara, Kontovelja in cerkve sv. Justa.

— **Vsled strahu umrl** je te dni petletni Jos. Bevčič iz Jasna. Neki fantič nahujskal je nanj velicega psa. Bevčič se je psa tako ustrašil, da se je zgrudil na tla in obležal mrtev.

— **Samomori.** V Krškem se je na Avscevem kegljišču ustrelil sedlar Pongrac. V Kranjski gori se je 70letni Jože Urlah vrgel pod vlak, kateri mu je strl glavo. — V Celji se je nstrelil domobranec Schlumpf.

— **Goriškim nadškofom** je po zatrdilu tržaških listov že določen poreško puljski škof Flapp, naslednik Flappov pa postane neki prošt Jordan.

— **»Diretissima«**, namreč najkrajša železniška proga mej Trstom in Benetkami je bila 17. t. m. slovesno otvorjena, Ta železnico okrajšuje omenjeno razdaljo za 67 km., a koristi ne bo imel nihče od nje, pač pa bo imela Gorica škodo.

— **Umor na ulici.** V Gorici je delavec Pavlin na ulici ustrelil mesarja Spangerota in potem pobegnil.

— **Surovost.** Celjska dež. bolnica ima poseben voz, da vozi mrliče iz bolnišnice na pokopališče. Temu vozu se pripregajo navadni gnojni vozovi.

— **Poročil** se je Trstu g. Kornelij Gorup, sin slovenskega mecena g. Jos. Gorupa, z gospč. Albertino de Volpi. Poroko je izvršil drž. poslanec Špinčič.

— **Jubilej hrvatskega narodnega jezika.** Dne 20. oktobra je bilo petdeset let, odkar je hrvatski jezik postal uradni jezik na Hrvatskem. Časopisje hrvatsko se je dostojno spominjalo tega dne in na primeren način pojasnjevalo pomen te petdesetletnice v kulturnem in v političnem oziru.

— **Na smrt obsojen.** V Belovaru na Hrvatskem je bil obsojen na smrt 22letni kmet Martin Poljak. Poljak je imel ljubavne razmere z nekim dekletom Ružico Nebojšič, ki pa mu je postala nezvesta. Dne 18. julija t. l. je našel Poljak svojo nezvesto ljubico v ljubimkovanju z njegovim tekmecem Gjuro Jakopčičem. Ta prizor je toli razburil Poljaka, da je zgrabil kolec in je neusmiljeno pretepel svojo ljubico. Za to ga je ljubica tožila na okrajnem sodišču v Koprivnici. Poljak je prosil, da bi dekle umaknilo tožbo. A ker tega ni hotela, jej je pismeno grozil s smrtjo. To pismo je predložila sodišču in Poljak bi imel biti zaprt. Ko je toženec zvedel o tem, pričakal je dekleta z samokresom in jo ustrelil v glavo. Morilec je tudi priznal zločin in sodišče ga je obsodilo na smrt. Treba je tega bilo.

— **Nesreča v rudniku.** V Kutni gori na Češkem, kjer so državni srebrni rudniki, je udrla dne 9. voda v 300 metrov globok predor (šaht), ki je poplavljen 150 metrov visoko. V globočini se nahajajoči rudarji so se zamogli še rešiti; samo tri je zalila z grozno silo notri deroča voda. Mrličev še niso dobili.

— **Milijonar morilec.** Iz Genfa v Švici se poroča dne 18. t. m., da so ondi zaprli ravnatelja bombaževe tovarne, ker je zavdal svoji ženi, da bi se oženil z svojo metreso Morilec je večkratni milijonar.

— **Operacija s pomočjo Röntgenovih žarkov.** Nedavno smo poročali, da je ustrelil nek hudodelec z imenom Ussai v Gorici, med iz cerkve se vračajoče usmiljene sestre in ranil sestro Anakleto v stegno. V goriški ženski bolnici so izvlekli iz stegna s pomočjo Röntgenovih žarkov in sestra ozdravi skoro.

— **Nekaj za smeh.** V Milanu se je vrsila nedavno sodna razprava proti dvema trgovcema, ki sta neki gospej mesto popra dala nekega prahu, v katerem je bilo namešanih mnogo škodljivih stvari. Na sodišče je bil povabljen izvedenec. Na predsednikovi mizi je bilo 17 kilogramov „popra". Ko so odprli zavitke, najbrže malce neprevidno, dvignil se je iz njih droben prah v zrak, ki se je hitro razprostrl po dvorani. Nasledki tega niso izostali: predsednik, sodniki, državni pravdnik, pisar, zagovornik s poslušalci in zatožencema vred so začeli nepretrgoma kihati. S kihanjem zajedno se je glasil bučen smeh po dvorani in ker se je ta situvacija konečno zdela preneumna sodnikom, oziroma, ker je bil dokaz o vplivu popra prejasen, bila sta oba obtoženca rešena obtožbe in mej smehom in kihanjem se je razšlo občinstvo.

— **Deček — na verigi?** Redarstveni oblasti je prijavil nekdo, da vratar neke hiše na Acquedottu drži svojega 9letnega sina privezanega na verigi gori v podstrešju. Tjakaj odposlani organ se je uveril, da je res temu tako, ali oče dečkov se je opravičil s tem, da ga ni mogoče brzdati na drugi način in da gotovo pride kedaj na vešalo, ako oče ne uporabi vse svoje strogosti. — Otrok na verigi, trda je sicer ta, ali kedor vidi vso pokvarjenost tržaške mladine, ta skoro ne more zameriti skrbnemu očetu.

— **Jud na biciklu.** Ker mora Žid povsod imeti svoj dolgi nos in svoj nasvedrani „bajces", ki mu visi preko ušes, ne sme ga manjkati seveda na — biciklu. Interesantna, ne, — divna prikazen mora biti že, videti poljskega Žida na biciklu, ko mu frčita „bajces" in dolgi „zašpehani" plašč, gnana „od vetra burne sape" po zraku. — V Olomucu pa niso zadovoljni s kolesarenjem Židov, za to je bila na zadnji dirki velika demonstracija proti židovskim kolesarjem. To je bilo najbrže smeha.

— **Poper izvrstna obrana** V Cutuvoru, selu v Bulgariji, so razbojniki po noči napadli nekega krčmarja. Ker ni imel pri rokah orožja, zgrabil je v sili pest zmletega popra ter ga posul razbojniku v oči. Ta je jel kričati in jokati in njegovi tovariši, ne vedoči, kaj se je zgodilo, so ubežali. Sosedje pa so prihiteli na krik razbojnika in ga še dobro naklestili. Tako je rešila paprika krčmarja iz nevarnosti.

— **Najstareje ljubavno pismo.** Neki arheolog je obelodanil pred nekaterimi dnevi, da se nahaja v londonskem muzeju najstareje ljubavno pismo. To pismo je ženitbena ponudba, katero stavi nek odličnjak neki egiptski princezi. To pismo je staro 3500 let in je urezano v opeko.

— **Koreanski car.** Naslov je tako mikaven in tako — internacijonalno zanimiv, da bi se dal porabiti kakor naslov kaki moderni veseloigri. Koreanski car je danes samostojni cesar, to pa radi tega, ker sam ne ve, čegav „vasal" naj bi bil, ali vasal ruskega cara, ali japonskega Mikada. Stvar je taka: do pred japonsko-kitajske vojne je bil kitajski cesar jedini imperator nebeškega kraljestva, ki je imel pravico dopošiljati „sveti koledar" svojemu podkralju anamskemu, birnamskemu in koreanskemu. To se je spremenilo po nesrečni vojni z Japonsko in kralj koreanski dela svoj koledar sam za-se in je torej samostojni „Koreanski car" — kar se tiče koledarja.

— **Poživinjen sin.** Josip. Hein iz Lamberga na Gorenjem Avstrijskem je l. 1887. zažgal neko gostilno in dve drugi hiši. Za ta svoj čin je dobil 10 let ječe. Kazen je dostal dna 25, septembra. Povrnil se je k svoji 76letni materi, ki ga je vsprejela, kakor jej je velevala materinska ljubezen. Da ne bi bila storila tega! Bog ve iz kakega vzroka jo je dne 16. t. m. zadušil poživinjeni sin. Del jej je vrv okolu vratu Minolo nedeljo so ga zaprli, Priznal je groznim cinizmom, da je umoril svojo lastno mater,

— **Pariz, pomorsko pristanišče?** Tehniški svet mesta Pariza se bavi že več let z vprašanjem, kako združiti

stolico francosko z morjem in napraviti ondi morsko pristanišče, Letos je zopet predložen načrt, po katerem bi se dala vresničiti ta misel. Po tem načrtu bi bilo treba izkopati na levi obali reke Sejne kanal, dolg 185 kilom., in širok 35 metrov v naravni, a 45 metrov široko v zavojni črti. Vseskupni stroški bi znašali po priliki 150 milijonov goldinarjev.

— **Nova pijača zoper mrzlico.** Izvrsten pripomoček zoper mrzlico je Kathreinerjeva sladna kava, navadno imenovana Kneippova kava. To je spoznal gospod dr. med. Prager v Elberfeldu. Opazil je namreč večkrat pri mrzličnih boleznih, da mnogim bolnikom, otrokom in odraslim osebam, ni ugajala navadna voda, pa tudi ne z malinovcem ali s citronovem sokom, če so jo pili za žejo dalje časa. Nekoliko si jih je zaželelo požirek kave, ki jim pa seveda ni koristila zaradi hude vročine; kajti zrnasta kava, kakor je znano razgreva in razburja. Dr. Prager pa si je pomagal s pijačo, ki je neškodljiva, ali po okusu zelo podobna zrnati kavi; zapisal je namreč Kathreinerjevo kavo katero je moral bolnik piti mrzlo. Vedno je mrzličnim bolnikom ta pijača pogasila šejo, pa tudi dobro jim je del njen užitek, ko so zadostili svoji želji po navadni kavi, ki je prepovedana v bolezni. Sladna kava vpliva toraj tudi na počutke bolnikove. Veseli ga, da se mu je izpolnila želja, in to pomaga, da hitreje ozdravi. Za bolnike, ki jih kuha huda vročina, je primešati mrzli ali hladni sladni kavi eno ali dve žličici citronovega soka. Tudi ta pijača je že izvrstno pomagala pri pljučnici, gripi (infljuenci), davici, vnetici bezgalk, vnetici in trganju, mrzlici pri ranah in pri želodečni oteklini. Ker je Kathreinova sladna kava prav po ceni, si mora tudi najubožnejši človek pripraviti to pijačo zoper mrzlico, imovitejšim pa je tudi nadomestek za nezdravo zrnato kavo, ob enem pa se v bolezni lahko privadijo tako zelo ugodni sladni kavi, da jo potem pijo tudi zdravi čisto ali saj kot jako okusno primes z zrnato kavo.

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (5) (79—2)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delojočega trpotčevega soka potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dnnaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 23. oktobra t. l.: 42, 85, 17, 74, 27.
V Trstu dne 23. oktobra t. l.: 57, 50, 9, 12, 47.
V Pragi dne 27. oktobra t. l.: 35, 24, 72, 88, 30.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 13. okt. 1897. Pšenica gld. 12.— kr. rž gld. 8·— kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 6·50 kr ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 7·50 kr., turšica gld. 6·20 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60—6) (15)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in naj glasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(11)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883—84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) **1891**
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) **1884.**
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**